گزارش

عراقچی در دوشنبه؛ ایران و تاجیکستان رابطه‌ای مبتنی بر مودت دارند

از پیوندهای فرهنگی تا چشم‌انداز مشارکت راهبردی

وحیده کریمی: در ادامه روند تقویت مناسبات جمهوری اسلامی ایران با همسایگان و کشورهای حوزه تمدن مشترک، «سیدعباس عراقچی»، وزیر امور خارجه کشورمان، در رأس هیئتی دیپلماتیک صبح دیروز وارد دوشنبه، پایتخت جمهوری تاجیکستان شد. این سفر که با هدف گفت‌وگو و تبادل نظر با مقام‌های عالی‌رتبه تاجیکستان در دستور کار قرار گرفته، نقطه عطفی در مسیر تحکیم روابط دوجانبه میان دو کشور هم‌زبان و هم‌فرهنگ تلقی می‌شود. اهمیت این سفر از چند منظر قابل ارزیابی است؛ نخست، از حیث ژئوپلیتیکی و منطقه‌ای، که ایران و تاجیکستان در بستر تحولات سریع آسیای مرکزی، قفقاز و افغانستان، در موقعیتی قرار دارند که هماهنگی‌های راهبردی میان آنها می‌تواند بر ثبات و همکاری در منطقه اثرگذار باشد. دوم، از منظر فرهنگی و تمدنی، که اشتراکات زبانی، تاریخی و هویتی میان دو ملت، ظرفیت بی‌نظیری را برای پیشبرد دیپلماسی فرهنگی فراهم کرده است. و نهایتا، از دیدگاه اقتصادی و سیاسی که چشم‌انداز همکاری‌های مشترک در زمینه‌های بازرگانی، سرمایه‌گذاری، حمل‌ونقل، انرژی و آموزش می‌تواند مسیر روابط را به سوی مشارکت راهبردی سوق دهد. دیدار وزیر امور خارجه کشورمان با رئیس‌جمهور تاجیکستان و سایر مقام‌های عالی‌رتبه این کشور، نه‌تنها حامل پیام دوستی و مودت عمیق تاریخی میان تهران و دوشنبه است، بلکه نشانه‌ای از عزم دو طرف برای نهادینه‌سازی روابط در چارچوبی راهبردی، باثبات و چندبُعدی است. این سفر را می‌توان تبلور پیوند دیپلماسی و تمدن دانست؛ پیوندی که بر پایه فرهنگ مشترک، به سوی منافع مشترک گام برمی‌دارد.

روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان، ریشه‌ای ژرف در تاریخ، فرهنگ، زبان و تمدن مشترک دو ملت دارد. این پیوندها که در بستر تاریخی ایران بزرگ و جغرافیای تمدنی آسیای مرکزی شکل گرفته، پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، فرصت بازیابی و تعمیق یافت. با فروپاشی این نظام سیاسی، ایران با هدف بازتعریف جایگاه خود در منطقه و احیای مناسبات تاریخی، کوشید تا حضور مؤثرتری در صحنه سیاسی و فرهنگی تاجیکستان ایفا کند. با آنکه در دوران حاکمیت شوروی ارتباط مستقیم میان ملت‌های ایران و تاجیکستان محدود شده بود، اما اشتراکات عمیق فرهنگی، زبانی و تمدنی، بسترهای هم‌گرایی را حفظ و حتی تقویت کرده بود. اعمال سیاست‌های فرهنگی شوروی، از جمله تغییر الفبای فارسی به خط سیریلیک در دهه ۱۹۴۰، نتوانست رشته‌های پیوند فرهنگی و هویتی ملت تاجیک با میراث مشترک ایرانی را قطع کند. در همین دوران، شاعران و نویسندگان برجسته ایرانی چون سیاوش کسرایی، هوشنگ ابتهاج، نادر نادرپور و سیمین بهبهانی همچنان در میان مردم تاجیک نفوذ داشتند و آثارشان مورد توجه قرار می‌گرفت. همچنین، ادبیات داستانی معاصر ایران توسط نویسندگانی همچون جمال‌زاده، بزرگ علوی، صادق چوبک و دولت‌آبادی در میان قشر فرهنگی تاجیک بازتاب داشت. در واقع، عنصر فرهنگ، زبان و تاریخ مشترک، محور اساسی و اولیه در شکل‌گیری و توسعه روابط میان تهران و دوشنبه بوده است؛ پیوندهایی ژئوکالچرال که زمینه‌ساز تقویت مناسبات ژئواکونومیک و ژئوپلیتیک شده‌اند. به عبارتی، اشتراکات فرهنگی نه‌تنها بنیان روابط را مستحکم کرده، بلکه مسیر گسترش تعاملات اقتصادی، سیاسی و امنیتی را نیز هموار کرده‌اند.

تأکید بر تعمیق روابط همه‌جانبه

دیروز «سیدعباس عراقچی»، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، طی سفری رسمی وارد پایتخت تاجیکستان شد و با «امامعلی رحمان»، رئیس‌جمهور این کشور دیدار کرد. این دیدار که در کاخ ملت برگزار شد، فرصتی برای تأکید مجدد بر عزم مشترک دو کشور برای توسعه روابط در همه زمینه‌های مورد علاقه طرفین فراهم کرد. وزیر امور خارجه در این دیدار با ابلاغ سلام‌های مقام معظم رهبری و رئیس‌جمهور ایران به مردم و دولت تاجیکستان، تصریح کرد جمهوری اسلامی ایران با تکیه بر اشتراکات عمیق فرهنگی، تمدنی و زبانی، مصمم است زمینه‌های همکاری در حوزه‌های اقتصادی، تجاری، دیپلماتیک، فرهنگی و آموزشی را گسترش دهد.

رابطه تهران-دوشنبه، ویژه و مبتنی بر مودت است

امامعلی رحمان نیز با اشاره به روابط ویژه و مبتنی بر مودت و همدلی تاریخی میان دو ملت، خواستار ارتقای همه‌جانبه سطح مناسبات شد. در جریان این گفت‌وگوها، تحولات منطقه‌ای از جمله وضعیت در آسیای مرکزی، قفقاز، افغانستان و غرب آسیا نیز مورد بررسی قرار گرفت و دو طرف دیدگاه‌های خود را درباره روندهای جاری به اشتراک گذاشتند.

دیدار بقایی با وزیر فرهنگ تاجیکستان

در ادامه دیدارهای دیپلماتیک، اسماعیل بقایی، معاون وزیر در امور دیپلماسی عمومی و سخنگوی وزارت امور خارجه که به همراه وزیر امور خارجه به دوشنبه سفر کرده است، صبح دیروز با خانم «مطلوبه‌خان ستاریان»، وزیر فرهنگ تاجیکستان، دیدار و گفت‌وگو کرد. در این دیدار که «شاهین صمدی»، سخنگوی وزارت امور خارجه تاجیکستان نیز حضور داشت، فعالیت‌های جاری و برنامه‌های پیش‌بینی‌شده برای تقویت مناسبات فرهنگی دو کشور در زمینه‌های مختلف از جمله در حوزه زبان فارسی، نشر کتاب، تبادل هیئت‌های فرهنگی، هنری و رسانه‌ای و طراحی برنامه‌های مشترک در زمینه موسیقی و سینما و تئاتر مرور شد و اهمیت بهره‌برداری از فرصت هفته فرهنگی دو کشور که قرار است در پاییز امسال برگزار شود، مورد تأکید قرار گرفت.

فرهنگ؛ نخستین حلقه اتصال و زمینه‌ساز هم‌گرایی

در تحلیلی از سوی حسین نوش‌آبادی، دیپلمات پیشین و عضو سابق کمیسیون امنیت ملی مجلس، فرهنگ و زبان فارسی به عنوان سرآغاز هم‌گرایی ایران و تاجیکستان معرفی شده است. او تصریح دارد که اشتراکات ژئوکالچرال این دو کشور، به‌ویژه زبان مشترک فارسی، زمینه‌ساز شکل‌گیری همکاری‌های پایدار در حوزه‌های ژئواکونومیک و ژئوپلیتیک نیز هست. نوش‌آبادی با تأکید بر لزوم تقویت دیپلماسی فرهنگی، زبان فارسی را ستون اصلی این هم‌گرایی دانسته و حفظ و گسترش آن را ضامن توسعه پایدار روابط می‌داند. او همچنین با اشاره به قرارگرفتن تاجیکستان در گستره جغرافیای فرهنگی ایران‌زمین، موقعیت این کشور را در امتداد پیوست تمدنی با افغانستان و دیگر حوزه‌های فارسی‌زبان، فرصتی راهبردی برای طراحی یک محور فرهنگی ایرانی ارزیابی کرد. روابط ایران و تاجیکستان نمونه‌ای موفق از دیپلماسی مبتنی بر اشتراکات فرهنگی و تمدنی است. پیوندهایی که در قالب شعر، زبان و تاریخ ریشه دارند، امروز به زیرساخت تعاملات سیاسی، اقتصادی و امنیتی تبدیل شده‌اند. حفظ و تقویت این پیوندها، نیازمند برنامه‌ریزی هدفمند، نهادینه‌سازی همکاری‌ها و بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های فرهنگی برای ترسیم نقشه راهی جامع در روابط دوجانبه است. در عصری که ژئوپلیتیک منطقه‌ای به‌سرعت در حال دگرگونی است، اتحاد تهران و دوشنبه می‌تواند الگویی مؤثر برای ایجاد بلوک‌های فرهنگی-سیاسی در آسیای مرکزی و فراتر از آن باشد.

«شرق» در گفت‌وگو با کارشناسان، اقدام دولت برای تصویب استرداد لایح فضای مجازی را بررسی می کند

گام دولت برای اعتماد سازی

عبدالرحمن فتح‌الهی: در اقدامی بحث‌برانگیز و پر از حاشیه، دولت چهاردهم به ریاست مسعود پزشکیان لایحه‌ای را با عنوان «مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی» به مجلس ارسال کرد؛ لایحه‌ای که به‌سرعت با دوفوریت مورد موافقت نمایندگان قرار گرفت و موجی از انتقادات از سوی فعالان رسانه‌ای، حقوق‌دانان، سیاسیون و افکار عمومی را برانگیخت. اعتراضات گسترده به این لایحه که بسیاری آن را «طرح صیانت ۲» نامیده‌اند، باعث شد در نهایت دولت به عقب‌نشینی وادار شود و در جلسه روز گذشته هیئت دولت، استرداد آن با دستور رئیس‌جمهور و رأی اکثریت وزرا تصویب شود.

فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت و الیاس حضرتی، رئیس شورای اطلاع‌رسانی دولت، هر دو در پیام‌هایی رسمی در شبکه اجتماعی ایکس از این تصمیم دولت خبر دادند و بر شنیدن صدای مردم و اهمیت‌دادن به مطالبه عمومی تأکید کردند. محمدجعفر قائم‌پناه، معاون اجرائی رئیس‌جمهور نیز با بیان اینکه دولت پزشکیان «شنونده صدای مردم» است، اعلام کرد که هیئت وزیران با قاطعیت به استرداد این لایحه رأی داده است. لایحه مذکور در ظاهر با هدف مقابله با انتشار اخبار نادرست تدوین شده، اما به دلیل ابهام در مفاهیم کلیدی مانند «محتوای خلاف واقع»، «تضعیف انسجام ملی» و «ایجاد ترس عمومی»، عملا امکان تفسیر موسع و برخورد سلیقه‌ای با هر نوع محتوای انتقادی را فراهم می‌کرد. جرم‌انگاری گسترده، مجازات‌های سنگین حبس تا ۱۵ سال، جریمه‌های مالی کلان و حتی امکان صدور حکم اعدام برای برخی افراد تأثیرگذار فضای مجازی از جمله بخش‌های پرحاشیه این لایحه بود که بیش از پیش فضای رسانه‌ای و اجتماعی کشور را ملتهب کرد.

منتقدان این لایحه، از جمله عمادالدین باقی و محسن برهانی، آن را ناقض آزادی بیان و مغایر با اصول حقوقی دانستند. باقی در اظهارات خود این مجازات‌ها را حتی سنگین‌تر از مجازات جاسوسی و آدم‌ربایی دانست و برهانی هم آن را به مثابه تهدیدی جدی علیه فعالیت آزادانه شهروندان در فضای مجازی توصیف کرد که تنها به گسترش خودسانسوری می‌انجامد. در پی تصویب استرداد لایحه فضای مجازی در هیئت دولت، محمدجواد آذری‌جهرمی، وزیر ارتباطات دولت دوازدهم نیز در کانال تلگرامی خود نوشت: «از توجه رئیس‌جمهور محترم به اعتراضات عموم مردم و استرداد لایحه اخیر تشکر و قدردانی می‌کنم. البته امیدوارم به‌زودی شاهد قدردانی وسیع مردمی از ایشان و سایر مسئولان نظام، در پی رفع محدودیت‌های اینترنتی وعده داده‌شده در زمان انتخابات هم باشیم». در سوی دیگر، برخی نمایندگان مجلس مانند حمید رسایی با انتقاد از استرداد لایحه، از آن دفاع کردند و آن را برخاسته از مطالبه افکار عمومی و منطبق بر خواست شورای عالی فضای مجازی و تأکیدات رهبر انقلاب برای حفاظت از امنیت روانی جامعه دانستند. با این حال، بسیاری از ناظران معتقدند برخلاف ادعای حامیان لایحه، بدنه افکار عمومی آن را تهدیدی برای حقوق اساسی شهروندان تلقی کرده است. بودند کسانی هم که واکنش‌های کنایه‌آمیز و طنزی داشتند. همچنانی که عزت‌الله ضرغامی، وزیر سابق میراث فرهنگی و گردشگری پیرامون استرداد لایحه دولت، در شبکه اجتماعی ایکس نوشت که «با دوفوریت لایحه می‌دیم، با سه‌فوریت پس می‌گیریم. چرا می‌خندی؟ خنده داره؟».

فارغ از شوخی و جدی واکنش‌ها، نکته حائز اهمیت در این ماجرا، ابهام درباره موضع واقعی رئیس‌جمهور پزشکیان نسبت به این لایحه است. آیا او شخصا از مفاد آن آگاهی داشته و از ابتدا با محتوا و رویکرد مجازات‌محور آن موافق بوده است؟ یا آنکه صرفا به دلیل ماهیت قضائی لایحه و نقش پررنگ قوه قضائیه در تهیه آن، آن را بدون بازنگری به مجلس فرستاده است؟ با توجه به وعده‌های انتخاباتی پزشکیان در زمینه رفع فیلترینگ و افزایش آزادی‌های اجتماعی، همراهی او با لایحه‌ای به این شدت محدودکننده، چرخشی جدی در مواضعش تلقی می‌شود. از این منظر، تصمیم اخیر دولت برای استرداد لایحه می‌تواند تلاشی برای بازسازی سرمایه اجتماعی از دست رفته و پاسخ به فشارهای مردمی و رسانه‌ای تلقی شود.

هرچند هنوز مشخص نیست آیا این عقب‌نشینی موقت خواهد بود یا دولت مسیر اصلاح واقعی را در پیش خواهد گرفت. دولت وعده داده است که جلسه‌ای با حضور منتقدان، معاونت حقوقی و وزیر دادگستری برای بررسی انتقادات و ارائه نسخه‌ای تعدیل‌شده تشکیل شود. اما همان‌طورکه تجربه گذشته در ماجرای قانون عفاف و حجاب نشان داد، بازنویسی لایحه‌های قضائی پس از ورود به مجلس می‌تواند مسیر پیچیده و حتی خطرناک‌تری پیدا کند. در نهایت، رفتار دولت در قبال این لایحه آزمونی تعیین‌کننده برای سنجش میزان وفاداری آن به شعارهای انتخاباتی و پایبندی به اصل شفافیت و آزادی بیان خواهد بود. به‌ویژه در شرایطی که فضای مجازی بدل به اصلی‌ترین مجرای ارتباطی مردم با مسئولان شده و هرگونه تلاش برای محدودسازی آن نه تنها بی‌اثر، که نتیجه معکوس در پی خواهد داشت. پزشکیان اکنون در موقعیتی حساس قرار گرفته؛ یا باید به وعده‌های خود وفادار بماند و لایحه را به طور کامل کنار بگذارد، یا آنکه با پذیرش مسئولیت تصویب آن، با واکنش جدی‌تر افکار عمومی و رسانه‌ها مواجه شود. اما اهمیت اقدام دولت برای تصویب استرداد این لایحه چه اهمیت و چه پیامدهایی دارد، سؤالی که در گفت‌وگو با تنی‌چند از فعالان سیاسی و رسانه‌ای، پاسخ آن را جویا شده‌ایم.

شهاب طباطبایی: مبانی عمل دولت، رضایت مردم است

با توجه به نکات یادشده، شهاب طباطبایی در گفت‌وگوی خود با «شرق»، ابتدا روی تمایز جدی بین «عقب‌نشینی» و «تمکین به خواست مردم» متمرکز می‌شود و موضوع را چنین تبیین می‌کند که «اقدام دولت دکتر پزشکیان برای تصویب استرداد لایحه مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی به‌معنای عقب‌نشینی نیست»، بلکه به باور این عضو شورای اطلاع‌رسانی دولت چهاردهم، «چنین اقدامی یادآور همدلی، همراهی و همسویی با نظر و آرای مردم است». چراکه از منظر دبیر کل حزب ندای ایرانیان، «شخص رئیس‌جمهور حتی در دوران رقابت‌های انتخاباتی با تکرار یک جمله مهم، ذیل آنکه توجه به نظر مشتری مهم است و در اینجا مشتری مردم هستند، سعی کرده است در طول یک‌سالی که از عمر دولت چهاردهم می‌گذرد، همواره خواست، مطالبه، انتظارات و حتی انتقادات مردم، محور کار قرار گیرد». با چنین قرائتی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب نتیجه می‌گیرد که «در طول این مدت ثابت شده هرگاه مردم به عنوان مشتری از محصول دولت چهاردهم راضی نیستند، آقای پزشکیان به‌عنوان رئیس دولت هیچ‌گاه لجاجت نکرده و به دنبال اصلاح امور بوده است تا رضایت جامعه حاصل شود». به همین دلیل طباطبایی می‌گوید که «شاید کلیدی‌ترین خصیصه دکتر پزشکیان این باشد که بنایی برای لج‌کردن با مردم ندارد و همین ویژگی او، مهم‌ترین وجه تمایز رئیس‌جمهور با بخشی از دولت و کابینه است». در پیوست نکته مذکور، عضو جبهه اصلاحات، سرفصل جدیدی را باز می‌کند؛ به اذعان وی، «متأسفانه در طول عمر یک‌ساله دولت چهاردهم بخشی از اعضای کابینه نتوانستند پا به پای رئیس‌جمهور در اصلاح روندها پیش بروند و به همین واسطه بود که تصویب این لایحه در دولت و ارسال آن به مجلس بدون نظرسنجی و استمزاج از فعالان سیاسی و رسانه‌ای صورت گرفت» که به زعم طباطبایی، «چنین روند اشتباهی یکی از نشانه‌هایی است که کماکان بخشی از بدنه کابینه و دولت نمی‌تواند هم‌پای دکتر پزشکیان عمل کند. چون این فعال حوزه رسانه در ادامه متذکر می‌شود که «وظیفه اعضای دولت و کابینه، بررسی دقیق لایحه قوه قضائیه بوده و در ادامه باید نظرات کارشناسان، نخبگان، متخصصان و فعالان حوزه رسانه‌ای، حوزه حقوقی و سیاسی به عنوان نمایندگان مردم گرفته شود و بعد از پیوست این نظرات در نهایت لایحه در دولت مطرح می‌شد». نکته مهم دیگری که طباطبایی روی آن انگشت می‌گذرد، این است که «استرداد لایحه مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی نشان داد رئیس‌جمهور با فهم نظرات جامعه، هیچ‌گاه در مقابل مردم قرار نمی‌گیرد». اما وی هم‌زمان خاطرنشان می‌کند که «انتقادات تند همراه با شماتت علیه دولت هم نتیجه لازم را در پی ندارد، کمااینکه بعد از ارسال لایحه مذکور از دولت به مجلس انتقادات بسیار تندی نسبت به رئیس‌جمهور مطرح شد». عضو شورای اطلاع‌رسانی دولت ادامه می‌دهد که «اگرچه نگرانی‌ها، هشدارها و حتی خشم و عصبانیت افکار عمومی و فعالان سیاسی، حزبی و رسانه‌ای پیرامون ابعاد این لایحه باید درک شود، اما انتقاد همراه با شماتت نمی‌تواند نتیجه لازم را حاصل کند. با این حال دولت اکنون با استرداد این لایحه اتفاقا باید به نظرات، خواسته‌ها و مطالبات همین طیف ناراضی و حتی منتقد و عصبانی توجه کند و در ادامه می‌بایست جویای دلیل یا دلایل انتقاد و اعتراض آنها نسبت به این لایحه هم بود». شهاب طباطبایی با ارجاع به جمله مرحوم سیدحسن مدرس مبنی بر اینکه «کار خوب آن است که بتوان اشتباهاتش را شمرد» بر این نکته تأکید دارد که «تصویب استرداد لایحه مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی بتواند نقطه عطفی برای کسب تجربه از هر تصمیم، اقدام، روند و فرایند اشتباه باشد و این کسب تجربه، ابزارهایی برای ساخت مسیر پیشرفت، ترقی و توسعه کشور را فراهم کند».

دبیر کل حزب ندای ایرانیان یادآور می‌شود که حزب متبوعش، جزء اولین احزابی بود که طی بیانیه‌ای از شخص رئیس‌جمهور خواستار استرداد لایحه شده بود و به همین دلیل، طباطبایی تداوم فضای نقد و آسیب‌شناسی را جزء ضروریات توسعه فضای سیاسی - اجتماعی و ارتقای وفاق و همدلی دولت با مردم می‌داند. بنابراین از منظر این فعال سیاسی، «قطعا باید انتقاد، آسیب‌شناسی و حتی اعتراض نسبت به برخی روندها و تصمیمات غلط وجود داشته باشد، اما زمانی که حرف آنها از سوی دولت شنیده شد و شاهد اصلاح امور بودیم، باید از آن هم حمایت و تقدیر کرد»، کمااینکه به گفته عضو جبهه اصلاحات، «حزب ندای ایرانیان، اولین حزبی بود که از اقدام دولت برای استرداد لایحه حمایت و از آن تقدیر کرد»، تا به زعم طباطبایی، «در عمل نشان داده شود که منتقدان هم با رعایت انصاف از اصلاح امور حمایت می‌کنند و فقط نقد کفایت نمی‌کند». این چهره سیاسی اصلاح‌طلب در بخش پایانی گپ‌وگفت خود با «شرق» به امکان تشدید فشارهای سیاسی علیه دولت بعد از تصویب استرداد لایحه مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی ورود کرده و به اعتقادش، «از واکنش‌های اولیه فعالان سیاسی، حزبی و رسانه‌ای چنین برمی‌آید که قرار نیست کارشکنی و مانع‌تراشی در مسیر دولت به وجود آید و با ایجاد فشار، مجددا لایحه بدون تغییر و اصلاحات لازم در دستور کار مجلس قرار گیرد». عضو شورای اطلاع‌رسانی دولت با ذکر این جمله، سخنانش را خاتمه می‌دهد که «هرگونه طرح و لایحه‌ای که به قانون تبدیل شود، زمانی می‌تواند قابلیت اجرا پیدا کند که برگرفته از خواست، مطالبه و انتظار مردم باشد و بتواند چالش‌ها و مشکلات مردم را پوشش دهد. به بیان دیگر، قانونی قابلیت پذیرش و اجرا دارد که مورد استقبال اکثریت جامعه قرار گیرد».

سعید شریعتی: استرداد لایحه می‌تواند به یک سنت مبارک در سیاست‌ورزی کشور تبدیل شود

در ادامه تحلیل‌ها پیرامون استرداد لایحه «مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی»، سعید شریعتی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب و عضو حزب اتحاد ملت، در گفت‌وگوی خود با «شرق» و ذیل اشاره به شعارهای انتخاباتی مسعود پزشکیان تأکید می‌کند که «رئیس‌جمهور همواره تلاش کرده اقداماتی را که با خواست و مطالبه ذی‌نفعان و اکثریت جامعه در تضاد است، کنار بگذارد». لذا به گفته این فعال سیاسی، «فارغ از اینکه لایحه مذکور از چه نهادی به دولت ارسال شده و چه فرایندی را برای تصویب در مجلس طی کرده، در نهایت به‌دلیل هشدارها، انتقادات و نگرانی‌های مطرح‌شده پیرامون تبعات احتمالی تصویب این لایحه، دولت تصمیم به استرداد آن گرفت».

عضو حزب اتحاد ملت با ارجاع به انتقادات جدی افکار عمومی در هفته اخیر به لایحه مذکور، بر این نکته تأکید کرد که «محتوای لایحه، ناقض اصل آزادی بیان بوده و می‌توانست تبعات جدی برای فعالان رسانه‌ای، سیاسی و کاربران فضای مجازی به همراه داشته باشد. ازاین‌رو، طیفی گسترده از روزنامه‌نگاران، حقوق‌دانان و کنشگران حوزه فناوری به آن اعتراض کردند و در نهایت، پزشکیان در راستای همان شعارهایی که با آنها وارد عرصه انتخابات شده بود، با درک شرایط موجود تصمیم به استرداد لایحه گرفت». شریعتی، «استرداد این لایحه را بازگشت از مسیری اشتباه و پرخطر می‌داند که در صورت ادامه آن می‌توانست آسیب‌های عمیقی به کل جامعه وارد کند». به باور او، «دولت چهاردهم، اگر اصلاح‌طلبانه رفتار می‌کند، باید در گام نخست اصلاح‌پذیر و انعطاف‌پذیر باشد و تصمیماتش را با تکیه بر نظرات و انتقادات همه اقشار جامعه تنظیم کند». ابن چهره اصلاح‌طلب در ادامه به اظهارات وزارت دادگستری و معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری درباره روند ارسال لایحه به مجلس نیز پرداخت و تأکید کرد «خطای اصلی را معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری مرتکب شده است؛ چراکه با وجود اذعان رسمی این معاونت به شش ایراد اساسی لایحه اولیه قوه قضائیه، ازجمله مغایرت با قانون اساسی، ایجاد هزینه‌های سنگین، و تهدید انسجام اجتماعی باز هم به بررسی و تصویب آن در دولت و ارسالش به مجلس تن داده است». ازاین‌رو و به اعتقاد این فعال حزبی، «اگر یک لایحه در مبنا با اصول حقوقی کشور مغایرت دارد، اساسا بررسی جزئیات آن بی‌معناست و توجیه معاونت حقوقی مبنی بر اینکه در صورت ارسال‌نشدن از سوی دولت، قوه قضائیه شخصا آن را به مجلس می‌فرستاد، از منظر او قانع‌کننده نیست، چراکه دراین‌صورت، هزینه سیاسی و اجتماعی آن متوجه قوه قضائیه می‌شد و نه دولت». اما شریعتی یادآور می‌شود که در یک هفته اخیر این دولت پزشکیان بود که هدف اصلی انتقادات و اعتراضات شده است». عضو حزب اتحاد ملت ادامه می‌دهد «رئیس‌جمهور به‌عنوان مجری قانون اساسی وظیفه دارد مانع از ارسال لوایحی شود که کلیات و جزئیاتش با اصول آن (قانون اساسی) در تضاد هستند و حتی در برابر طرح‌هایی که به قانون تبدیل شده‌اند، ولی مغایر با قانون اساسی‌اند نیز باید ایستادگی کند؛ همان‌گونه که پزشکیان در قبال قانون عفاف و حجاب چنین موضعی اتخاذ کرد و اجازه اجراشدن آن را نداد». به گفته این فعال سیاسی اصلاح‌طلب، «تجربه اخیر، دولت را در زمینه بررسی لوایح حساس و مرتبط با آزادی‌های اجتماعی پخته‌تر خواهد کرد». شریعتی به نکته مهم‌تری نیز اشاره می‌کند «تصمیم دولت برای استرداد لایحه، نشان‌دهنده اثرگذاری مقاومت مدنی و اجتماعی است» و از نظر او، «این عقب‌نشینی می‌تواند به یک سنت مبارک در سیاست‌ورزی کشور تبدیل شود؛ سنتی که در آن، شنیدن صدای مردم منجر به اصلاح تصمیمات حاکمیتی شود». در نهایت، این فعال سیاسی با اشاره به پیامدهای جنگ ۱۲روزه و ضرورت حفظ انسجام ملی، تأکید می‌کند «در شرایط پساجنگ، هرگونه اقدام التهاب‌آفرین در فضای سیاسی، رسانه‌ای و اجتماعی کشور می‌تواند با بیشترین تبعات منفی همراه باشد، بنابراین دولت با درک این واقعیت و برای حفظ انسجامی که در پی آن رخداد شکل گرفته بود، تصمیم به عقب‌نشینی گرفت و از این منظر، استرداد لایحه، نه‌تنها اقدامی سیاسی، بلکه یک ضرورت اجتماعی و عقلانی برای حفظ سرمایه اجتماعی کشور تلقی می‌شود».

جواد شرف‌خانی: استرداد لایحه، امید را در فعالان مدنی و رسانه‌ای ایجاد می‌کند

جواد شرف‌خانی هم دیگر فعال سیاسی بود که در گپ‌وگفتش با «شرق» درباره استرداد لایحه «مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی» در ابتدا عنوان می‌کند: «هنگامی که لایحه مقابله با محتوای خلاف واقع در فضای مجازی از سوی دولت به مجلس ارسال شده بود، نگرانی‌ها از سوی فعالان مدنی و رسانه‌های دلسوز و طیف وسیعی از شهروندان ایجاد شد و در قالب توصیه، تذکر، تحلیل و نقد این پیام به دولت و به‌ویژه شخص دکتر پزشکیان مخابره شد. نکته جالب این ماجرا انتقاد حامیان دولت بود که با واقع‌بینی، دولت مورد حمایت خود را مخاطب قرار داده و خواستار پذیرش اشتباه و نهایتا استرداد آن شدند، که این فشارهای اجتماعی منجر به استرداد لایحه شد!».

عضو شورای مرکزی حزب مردم‌سالاری ادامه می‌دهد «اینکه دولت خود را در برابر افکار عمومی پاسخ‌گو بداند و اشتباهی را که رخ داده است، برخلاف روند گذشته دولت‌های دیگر بپذیرد، مسلما تأثیر بسزایی در افزایش اعتماد عمومی و نهایتا حفظ سرمایه‌های اجتماعی دارد». به باور این استاد دانشگاه، «پیام استرداد لایحه از طرف دولت، موجی از امید را در بین فعالان مدنی و رسانه‌های دلسوز ایجاد کرده و مهم‌ترین پیامد آن برای مردم این است که اگر دوباره دولت تصمیم نامناسبی بگیرد، احتمال اصلاح آن وجود دارد، کمااینکه رئیس‌جمهور پیش‌تر این موضوع را در برخورد با یکی از معاونان خود نیز نشان داده بود».

ادامه در صفحه ۳

خبر

واکنش چین به فشار آمریکا درباره خرید نفت از ایران:

با تحریم‌های یک‌جانبه‌گرایانه آمریکا مخالفیم

سفیر چین در تهران در واکنش به فشارهای آمریکا به چین برای نخریدن نفت از ایران و روسیه و اعمال افزایش تعرفه به پکن خاطرنشان کرد: چین با تحریم‌های یک‌جانبه‌گرایانه آمریکا مخالف است و تجارت عادی میان چین و ایران تحت تأثیر منفی این اقدامات قرار نمی‌گیرد. وزیر خزانه‌داری آمریکا اخیرا ضمن ابراز نگرانی از خرید نفت ایران توسط چین، پکن را تهدید کرد که در صورت تداوم خرید نفت از روسیه نیز با تعرفه ۱۰۰درصدی مواجه خواهد شد. «اسکات بسنت» در یک نشست خبری در استکهلم این مطلب را بیان کرد و همچنین اعلام داشت: «ما همچنان نگرانی خود را درمورد خرید نفت ایران توسط چین که تحت تحریم است و ۹۰ درصد آن را پکن خریداری می‌کند، ابراز می‌کنیم». «زونگ پی وو»، سفیر چین در تهران، در گفت‌وگو با ایسنا، درباره اعمال فشار آمریکا علیه پکن در صورت خرید نفت از ایران و روسیه اظهار کرد: به طور ساده پاسخ بدهم که تجارت بین چین و ایران یک تجارت عادی است؛ یعنی این تجارت عادی نباید تحت تحریم یک‌جانبه طرف سوم باشد. این دیپلمات چینی همچنین تأکید کرد: به همین دلیل با هژمونی و یک‌جانبه‌گرایی به‌ویژه تحریم‌های یک‌جانبه‌گرایانه آمریکا مخالفت می‌کنیم. تجارت عادی چین و ایران تحت تأثیر منفی این عامل قرار نمی‌گیرد.

نماینده روسیه در سازمان ملل:

غرب فراموش کرده چه کسی از برجام خارج شد

نماینده روسیه در سازمان ملل از رویکرد کشورهای غربی در قبال توافق هسته‌ای ایران انتقاد کرد. به گزارش ایسنا، «دیمیتری پولیانسکی»، معاون نماینده روسیه در سازمان ملل، تأکید کرد آمریکا با خروج از برجام، مقصر وضع کنونی درباره این توافق است. پولیانسکی با بیان اینکه «برداشت من این است که ایران همواره رویکردی باز داشته و آماده یافتن راه‌حل بوده است، گفت: ایران آغازگر تنش‌ها و وخامت اوضاع پیرامون برجام نبود. همه ما به‌خوبی به یاد داریم که این تصمیم دولت پیشین ترامپ برای خروج از توافق بود که آغازگر این چرخه مشکلات شد».

دیپلمات ارشد روس در ادامه گفت: ایالات متحده و شرکای غربی آن معمولا تلاش می‌کنند تمام مشکلات را ناشی از اقدامات ایران جلوه دهند، در حالی که فراموش می‌کنند این اقدامات، واکنشی بوده‌اند و به‌راحتی قابل بازگشت و اصلاح هستند. او در ادامه گفت: در طول ماه‌ها و حتی سال‌های متمادی، تلاش‌های بسیاری برای یافتن مسیری رو به جلو و راه‌حلی برای احیای برجام انجام شد اما متأسفانه این تلاش‌ها به نتیجه نرسید. معاون نمایندگی روسیه در سازمان ملل که با پرس‌تی‌وی گفت‌وگو می‌کرد، با بیان اینکه «همواره از سوی همکارانم در نمایندگی ایران در سازمان ملل، تمایلی صادقانه و واقعی به دیپلماسی را احساس کرده‌ام»، گفت: آنها همواره آماده بودند، با صراحت سخن می‌گفتند و مسائل را همان‌طورکه هست مطرح می‌کردند، همان‌طورکه هر طرف نگران و دغدغه‌مند درباره منشأ واقعی این بحران نیز چنین می‌کرد. پولیانسکی در ادامه گفت: طبیعی است آنها دراین‌باره با ایالات متحده و برخی کشورهای دیگر هم‌نظر نبودند اما با حقیقت و واقعیت همسو بودند و این موضوع از اهمیت بالاتری برخوردار است. دیپلمات ارشد روس در پایان گفت: نمایندگی ایران در اینجا بسیار فعال است. آنها دارای دیپلمات‌های کاملا حرفه‌ای هستند و سفیر آنها فردی است بسیار محترم و حرفه‌ای که ارتباطات گسترده‌ای دارد. ما نیز از آنها حمایت می‌کنیم و همواره در تمامی سطوح با آنها ارتباط نزدیک و مؤثر داشته‌ایم.